RECUNOAŞTEREA ŞI EXECUTAREA HOTĂRÂRILOR ARBITRALE STRĂINE

Cristin CAPRIAN

CZU: 341.6:347.918(478) caprian.cristi00@gmail.com

The purpose of this study consists in determining the procedural rules to be observed when submitting a request for recognition and enforcing a foreign arbitral award. The civil trials with an extra-ethnicity element present certain peculiarities, namely these will be subject to analysis in the present work. Based on theoretical explanations of researchers and national jurisprudence, we will try to reproduce the essence and specificity of this institution.

Procedura recunoaşterii şi executării hotărârii arbitrale străine reprezintă acea succesivitate de acţiuni pe care le întreprind părţile şi organul arbitral, care, de regulă, se materializează în acte de procedură (cereri, încheieri) în scopul soluţionării chestiunii privind recunoaşterea şi executarea hotărârilor arbitrale străine.

Din analiza speţelor soluţionate de către instanţele naţionale, constatăm că acestea, la soluţionarea diferendelor legate de recunoaşterea şi executarea hotărârilor arbitrale străine, ţin cont de următoarele principii: principiul prezumţiei eficacităţii sentinţei şi convenţiei arbitrale; principiul interpretării Convenţiei privind recunoaşterea şi executarea sentinţelor arbitrale străine de la New York din 1958 [1] (în continuare – Convenţia de la New York), în favoarea producerii efectelor sentinţelor arbitrale străine; principiul interdicţiei de a se expune pe fondul litigiului prevăzut de sentinţa arbitrală; principiul interpretării restrictive a temeiurilor de refuz, în recunoaşterea şi executarea hotărârilor arbitrale străine şi admiterea refuzului în recunoaşterea executării acestora, doar în cazuri excepţionale; regula aplicării dreptului mai favorabil eficacităţii internaţionale a sentinţelor arbitrale; regula sarcinii probaţiei incumbate pârâtului [2-5].

Legea nr.24 din 22.02.2008 cu privire la arbitrajul comercial internaţional [6] stabileşte că recunoaşterea şi executarea hotărârilor arbitrale străine se efectuează conform procedurii stabilite la art. 475-476 Cod de procedură civilă al Republicii Moldova [7].

Instanţa competentă în dezlegarea diferendului privind recunoaşterea şi executarea hotărârilor arbitrale străine, în corespundere cu art.475/1 alin.(1) CPC, este Curtea de Apel în a cărei circumscripţie se află domiciliul (reşedinţă) ori sediul părţii împotriva căreia este invocată hotărârea arbitrală străină, iar în situaţia în care aceasta nu are domiciliu (reşedinţă) sau sediu în Republica Moldova, sau domiciliul (reşedinţa) sau sediul nu sunt cunoscute – Curtea de Apel în a cărei circumscripţie sunt situate

bunurile acesteia [8, p. 367]. Rolul Curţii de Apel se rezumă la verificarea întrunirii anumitor condiţii formale, nefiind în drept să reexamineze fondul hotărârii arbitrale străine ori să revizuiască hotărârea arbitrală străină. Însă, o asemenea normă de interdicţie lipseşte în legislaţia procesuală naţională.

Cererea de recunoaştere şi executare a hotărârii arbitrale străine pe teritoriul Republicii Moldova poate fi înaintată în termen de 3 ani de la data la care a devenit obligatorie potrivit legii statului unde a avut loc arbitrajul, iar repunerea în termenul omis din motive întemeiate are loc conform prevederilor art.116 CPC. În această ordine de idei, noţiunea „sentinţă obligatorie" reprezintă acea sentinţă care nu este susceptibilă de a fi atacată pe căile ordinare de atac, care fac posibilă revizuirea în fond a sentinţei [9].

La cererea depusă trebuie să fie anexate şi originalul hotărârii arbitrale sau o copie de pe aceasta legalizată în modul stabilit; originalul convenţiei arbitrale sau o copie de pe aceasta legalizată în modul stabilit; adiţional, în caz de necesitate, se va prezenta o declaraţie pe propria răspundere privind faptul dacă şi în ce măsură hotărârea arbitrală a fost executată. Privitor la cerinţa supralegalizării sau apostilării convenţiei aribtrale, subscriem opiniei formulate de D. Lazăr care o consideră improprie, deoarece Convenţia de la New York nu prevede vreo procedură suplimentară de autentificare a originalului convenţiei de arbitraj [10, p.152].

Totodată, legislaţia Republicii Moldova nu prevede un termen de examinare a cererilor de recunoaştere şi executare a sentinţei arbitrale străine, astfel, aplicându-se exigenţele respectării termenului rezonabil de examinare a cererii. În această ordine de idei, considerăm că ar fi bine-venit instituirea unui termen concret de soluţionare a cererii solicitantului.

Ca şi orice procedură judiciară, procesul de recunoaştere şi încuviinţare a executării hotărârii arbitrale străine se încheie cu pronunţarea unui act judecătoresc de dispoziţie. În respectivul caz, instanţa va pronunţa o încheiere judecătorească, deoarece rolul acesteia se limitează doar la verificarea întrunirii condiţiilor prevăzute de lege pentru recunoaşterea şi executarea hotărârii arbitrale străine.

Cu toate acestea, observăm că art.475/1 alin.(3) lit.b) CPC reglementează procedura de recunoaştere a sentinţei arbitrale, în scopul invocării autorităţi de lucru judecat, ceea ce înseamnă că autoritatea sentinţei arbitrale nu este recunoscută de plin drept în Republica Moldova. Această formulare este una defectuoasă, fiindcă art.III al Convenţiei de la New York stipulează expres că statele membre vor „recunoaşte autoritatea unei sentinţe arbitrale", adică principalele efecte proprii sentinţelor arbitrale. Drept consecinţă, considerăm că trebuie eliminată această inadvertenţă legislativă.

În baza celor menţionate *supra*, pledăm pentru implementarea următoarelor **recomandări:**

1) abrogarea cerinţei de a supune supralegalizării sau apostilării originalul convenţiei arbitrale, aşa cum este prevăzut la art. 475/1 alin.(4) CPC. Cu titlu *de lege ferenda*, propunem modificarea art.475/1 alin.(4) CPC cu excluderea sintagmei „şi (b)" din cuprinsul acestuia;

2) introducerea unei norme exprese care ar stabili termenul necesar pentru examinarea cererii de recunoaştere şi executare a unei hotărâri arbitrale străine. *De lege ferenda*, propunem introducerea unui nou alin. la art.475/2 CPC în următoarea formulare „Termenul examinării cererii de recunoaştere şi executare a hotărârii arbitrale străine nu poate depăşi 2 luni de la data primei şedinţe de judecată”;

3) introducerea unei norme exprese privind interdicţia instanţei naţionale competente de a reexamina fondul sentinţei arbitrale străine. *De lege ferenda*, considerăm necesar completarea art.475/1 cu un nou alineat cu următorul conţinut: „Instanţa judecătorească a Republicii Moldova în cadrul procedurii de recunoaştere şi executare a hotărârii arbitrale străine nu poate proceda la reexaminarea fondului hotărârii arbitrale străine şi nici la modificarea ei”;

4) asigurarea recunoaşterii de plin drept a autorităţii unei sentinţe arbitrale străine nesusceptibile de executare silită. Considerăm necesar, cu titlu *de lege ferenda*, completarea art. 475 CPC alin.(3) lit.b) cu următoarea sintagmă „în condiţiile stipulate de art.472”, după cuvintele „autoritatea de lucru judecat”.

Referinţe:

1. Convenţia de la New York cu privire la recunoaşterea şi executarea sentinţelor arbitrale străine din 10.06.1958, ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr.87-XIV din 10.07.1998, ediţia oficială *Tratate internaţionale*, 1999, vol.15, p.169.
2. Dosarul nr. 2-18/19. Disponibil: https://bit.ly/3OHKR42.
3. Dosarul nr. 2-9/20. Disponibil: https://bit.ly/3voaDm8.
4. Dosarul nr.2-15/19. Disponibil: https://bit.ly/3vNv9eV.
5. Dosarul nr.2-33/18. Disponibil: https://bit.ly/3F3VARR.
6. Legea nr.24 din 22.02.2008 cu privire la arbitrajul comercial internaţional. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2008, nr.88-89.
7. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225 din 30 mai 2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2003, nr. 111-115.
8. BABĂRĂ, V. *Drept internaţional privat.* Ed.a 6, actualizată. Chişinău: Bons Offices, 2020.
9. PRISAC, A. *Comentariul Codului de procedură civilă al Republicii Moldova.* Chişinău: Cartea Juridică, 2019.
10. LAZĂR, D. *Eficacitatea internaţională a sentinţelor arbitrale străine în sistemul Convenţiei de la New York din 1958*. Teză de doctor în drept, Chişinău, 2016.

Recomandat
***Valeriu BABĂRĂ**, dr., conf.univ.*